

Бохумил Храбал - „Строго охранявани влакове“

Тая година, четиресет и пета, немците вече не бяха господари на небето над нашето градче. Нито над околността, нито над цялата ни земя. Железничарите объркаха транспорта така, че сутрешните влакове минаваха по обяд, обедните – вечер, а вечерните – през нощта; случваше се следобедният влак да пристигне една минута по-рано от времето по разписание, но това всъщност си беше закъснелият с четири часа сутрешен пътнически влак.

Завчера вражески изстребител улучи над нашето градче един немски самолет и му откъсна крилото. Корпусът се подпали и падна някъде в полето, а крилото, което се извъртя и се откъсна от корпуса, изтръгна няколко шепи винтове и гайки и те изпопадаха на площада и покълваха главите на няколко жени. А крилото продължи да планира над нашето градче, всичко живо стоеше и го зяпаше как се носи, издавайки стържещи звуци над площада, където бяха изскочили и посетителите на двете ресторанчета; сянката на крилото летеше над площада, а хората тичаха ту към единия, ту към другия му край, защото крилото се люлееше като грамадно махало и подплашваше гражданството, та то препускаше в посока, обратна на падането му, а махалото издаваше все по-силен грохот и някакъв пеещ звук. После се втурна рязко надолу и падна в градината на господин свещеника. Само пет минути след това гражданството вече мъкнеше метални плочи и ламарини, които още на следващия ден се превърнаха в покриви на зайчарници и кокошарници, един гражданин още същия следобед нарязва на парчета плячкосаната ламарина и до вечерта си направи прекрасни ламаринени калници за мотоциклет. Така изчезна не само крилото, но и всички ламарини и части от корпуса на имперското летало, което бе паднало извън градчето в засипаното от сняг поле. Половин час след прякото попадение се качих на велосипеда и тръгнах да видя мястото. Среcíchнах граждани, които вече мъкнеха на ръчни колички каквото бяха успели да плячкосат. Мъчно можеше да се разбере за какво са им тия парчетии. Но аз продължих с колелото, исках да видя строшения аероплан, яд ме беше на прибирливите хора, защото къде ти аз да взема да прибирам и да мъкна разни части и вехтории! А по отъпканата в снега пътечка, която водеше към черните руини, крачеше баща ми, носеше някакъв сребърен музикален инструмент, усмихваше се и раздрусваше сребърните му чревца и тръбички. Да, това бяха тръбички от самолета, тръбички, по които е текъл бензинът, а аз чак вечерта вкъщи разбрах защо баща ми толкова се радваше на своята плячка. Беше нарязал тръбичките на еднакви парченца, излъска ги, а после до шейсетте лъскави тръбички постави своя патентован молив с подвижен графит. Баща ми можеше да прави всичко, защото от четиресет и осмата си година насам беше пенсионер. Той е бил локомотивен машинист, качил се на локомотива още двайсетгодишен, така че имаше два пъти прослужени необходимите години, ала гражданството умираше от завист, като си помислеше, че татко сигурно ще си живее на тоя свят още двайсет-трийсет години. Освен това татко ставаше по-рано и от тия, дето ходеха на работа. Събираше каквото му падне из цялата околност – винтове, подкови, от обществените складове отмъкваше непотребните вехтории и части и всичко складираше вкъщи, под навеса или на тавана, та бяхме заприличали на пункт за събиране на старо желязо. А ако някой речеше да се отърве от старите си мебели, баща ми веднага ги откарваше, така че макар вкъщи да бяхме трима души, имаме петдесет стола, седем маси, девет канапета и безброй шкафчета, умивалници и кани. Но и това не му стигаше, та продължаваше да обикаля с колелото,

преравяше с кука боклуците и надвечер се връщаше с нова плячка, защото всяко нещо можеше да влезе в работа някой ден и то наистина влизаше в работа; когато на някой му потриваше нещо, което вече не се произвеждаше, някоя част за автомобиля, вършачката или ярмомелката, като не намереше, идваше у нас, а татко се замисляше, тръгваше по памет към тавана или навеса или заставаше пред купчината на двора, после поразравяше и след миг измъкваше някоя вехтория, която наистина влизаше в работа. Затова баща ми се разпореждаше с железарските отпадъци и когато откарваше разните железни вехтории на гарата, винаги минаваше край нас и отсипваше малко от тях. И въпреки това съседите не можеха да го търпят. Може би защото пралядо ни Лукаш от осемнайсетата си година насетне получавал всеки божи ден по една жълтица рента, а като станала републиката (1918 г.), взел да получава пенсия. Моят пралядо е роден през 1830 година, а през 1848 година бил барабанчик във войската и като такъв се бил на Карловия мост, където студентите замеряли войниците с павета, та те улучили пралядо ми в коляното и го направили инвалид до живот. Оттогава той получавал рента, една жълтица на ден, срещу която всеки ден си купувал бутилка ром и две пакетчета тютюн, и вместо да си седи вкъщи да си пие и да си пуши, той хойкал по улиците, изръшквал черните пътища, ама най обичал да ходи там, където хората имали най-много работа, а пък той им се хилел, пиел си рома и си пушел тютюна, затова всяка година по веднъж пралядо ми Лукаш така го напердашваха някъде, че дядо ми го докарваше вкъщи с количка. Ала пралядо ми бързо се оправяше и пак тръгваше да пита кой е по-добре, докато отново го пребиваха най-нехристиянски. Едва падането на Австрия отне рентата на пралядо ми, тая рента, дето я беше получавал цели седемдесет години. Пенсията от републиката го лиши от бутилката ром и от тютюна. И въпреки това пралядо ми Лукаш всяка година пак си го пердашеха до припадък, защото продължаваше да си приказва за тия седемдесет години, през които всеки ден бе получавал бутилка ром и тютюн. И така, един ден на 1935 година пралядо пак отишъл да се фука на едни каменари, на които тъкмо им затворили каменоломната, и те така го набили, че той умря. Докторът каза, че имал да живее поне още двацет години. Та затова никое друго семейство не дразнеше така гражданството. Дядо ми пък, за да не падне ябълката по-далече от пралядо ми Лукаш, беше хипнотизатор, работеше в малки циркове и целият град намираше неговото хипнотизаторство за начин да си кара леко живота. Да, ама когато немците през март минаха нашата граница, та да окупират цялата държава, и поеха към Прага, само нашият дядо тръгна срещу тях, само нашият дядо поиска да се съпротиви на немците със силата на мисълта си, да задържи настъпващите танкове с хипноза.

И тъй, дядо крачел по шосето с поглед, втренчен в първия танк, който вървял начело на моторизираните армии. А от тоя танк се подавал до пояс един войник на Райха, на главата си имал черна барета с мъртвешки череп и четири кръстосани кости, а дядо вървял срещу танка и ръцете му били прострени напред, с очи той внушавал на немците мисълта: обърнете и тръгвайте назад... И наистина, първият танк спрял, цялата армия спряла, с пръсти дядо докоснал танка и продължил да излъчва все същата мисъл... обърнете и тръгвайте назад, обърнете и тръгвайте назад, обърнете... И тогава поручикът дал знак с едно знаменце, танкът потеглил, но дядо не помръднал от мястото си и танкът го прегазил, откъснал му главата и вече нищо не стояло на пътя на армиите на Райха. После татко ходи да търси главата на дядо ми. Онзи, първият танк, бил закъсал пред Прага, чакал подемен кран да го вдигне, дядовата глава била втъкната между веригите, а веригите ужасно омотани; татко помолил да му позволят

да освободи главата на дядо и да я погребее с тялото, тъй както се полага на християнин. Оттогава всички в нашия край се карат. Едни викат, че дядо бил луд, други – че не съвсем, че ако всички били тръгнали като нашия дядо срещу немците с оръжие в ръце, кой знае тогава какво щяло да стане с тия немци...